

Hylke Speerstra: 'Op klompen door de dessa' Indiëgangers vertellen. Uitgeverij Atlascontact, 2015. ISBN 9789045028842 Zie ook: www.atlascontact.nl en www.hylkespeerstra.nl (Trauma/ PTSS/Angst/PO)

Soort boek/ziekte/stijl:

Pag. 24: 'Een Japanse kampwacht kwam dreigend met zijn stok op ons af en brulde met gillende stem tegen mij zoiets als: "Sla met deze stok je kameraad dood."

Cover: '(...) De jongens van toen zijn oude mannen geworden, maar ze zijn helder genoeg om de waarheid te vertellen. En die is hard, niet zelden verbijsterend en vaak ontroerend. De achtergrond is bekend: het Nederlandse militair optreden in Indonesië kort na de Tweede Wereldoorlog was in feite een koloniale oorlog.

Op klompen door de dessa vertelt wat die oorlog betekende voor de mannen die het vuile werk moesten doen. Een enkeling, vooral uit het hogere kader, vindt nog altijd dat het goed is geweest. Maar de meeste jongens hebben hun trauma's nooit verwerkt. Letterlijk op klompen banjerden ze door de dessa –ze hadden geen idee wat hun te wachten stond: guerrilla, executies, oorlog dus, terwijl ze die in Nederland net achter de rug hadden. De mannen zijn nu ver in de tachtig en willen eindelijk hun hele verhaal kwijt. In Hylke Speerstra hebben ze iemand getroffen die goed kan luisteren en meesterlijk kan vertellen.

Over de schrijver:

Hylke Speerstra (1936) werd geboren in Tjerkwerd, Friesland. In 1959 begon hij zijn journalistieke carrière bij het Fries Landbouwblad. In 1971 werd hij hoofdredacteur van weekblad Schuttevaer. Hij werkte daarna o.a. bij uitgeverij Kluwer in Deventer, het Agrarisch Dagblad, de Leeuwarder Courant. In 1996 ging hij met vervroegd pensioen, zodat hij zich geheel kon wijden aan het schrijven van non-fictie. Naast zijn journalistieke werk schreef hij verhalen

Korte bespreking: In dit boek wordt aandacht gevraagd voor de effecten die de 'politie acties', heeft gehad op het leven van jonge Nederlandse jongens, Friezen, die vlak na de tweede wereldoorlog als militairen naar Nederlands Indië werden gestuurd om daar de orde te herstellen. In feite moesten ze proberen, vanwege economische belangen, Indië te behouden voor Nederland. Het zijn nu ouderen die vertellen over de gruwelijke daden die ze zelf moesten uitvoeren of waar ze getuigen van waren. Erover praten deden ze niet, er werd niet naar gevraagd, ze gingen meteen weer aan het werk, maar sommigen, bijvoorbeeld Willem Twijnstra deden wel 'raar'. "Hij moet een schop onder de kont hebben en dan aan het werk," zeiden ze in de polder.'

Speerstra beschrijft nu eindelijk wel hun trauma's, herinneringen en verhalen in dit boek van 318 pagina's.

Wat viel op:

Goed dat dit boek is geschreven en er aandacht komt voor de trauma's en (niet) verwerking van PTSS na militaire acties en de impact op levens van deze mannen, en ook van mannen die er in Nederland mee te maken hadden, zoals Rinse Zijlstra (zie citaat). Vele aspecten van de impact van deze 'politie actie' op levens van mensen komen zo aan bod.

Citaten:

Pag.33: 'Wat Aloysius Dominicus van der Meer mij op een donkere novemberdag in 2006 vertelt, kan zijn echtgenote, met wie hij al tweeënzestig jaar lief en leed deelt, niet meer horen. Hij had er in het begin van hun huwelijk over gezwegen, jaar na jaar, en nu moest het er onophoudelijk uit. Ale! Hou op, vannacht krijg je weer een angstaanval.'

Pag.182: 'Ze veranderden in wrede ruigaards. 'Mannen, erop af! Verderop zat een Nederlandse ploeg parachutisten omsingeld.(...) Op de terugreis werden ze beschoten, de staart van hun oude DC-vliegtuig veranderde in een vergiet, de sergeant overleefde het niet. Bloed tussen de aluminium ribbels in de vloer. De volgende dag moesten ze nog zo'n tocht wagen.

'De drang naar vrouwenvlees-noem het voor mijn part lust, of verlangen- steekt de kop op als de angst voorbij is.

Pag.230: 'Rinse Zijlstra heeft er nog altijd geen vrede mee. 'Verschrikkelijk! In de oorlog moesten wij onderduiken om uit handen van de Duitsers te blijven, in Schoonhoven hebben we ons laten overhalen jacht te maken op jongens die niet mee wilden doen in Indië.'

Pag.269: 'Henk Moorlag heeft het ergste achter de rug. Hij probeert maar niet te lang meer terug te zien op zijn schokkende jaren als militair, en ook niet op zijn al even schokkende jaren als patiënt.

Recensies/extra:

John Jansen van Galen in Het Parool: 'Aan verloren oorlogen wordt niemand graag herinnerd en het kan dus best zo zijn dat Nederlandse veteranen van de worsteling om de onafhankelijkheid van Indonesië hun verleden niet zo zeer verzwegen hebben, als wel dat er zelden naar gevraagd. Is. Hylke Speerstra maakt dat verzuim met dit boek ruimschoots goed. *****'

Bol.com: mijke44 16 maart 2015

'(...) Jonge jongens nog, zoals deze jongens uit Friesland, die net de oorlog in Nederland achter de rug hadden en familie en vaak ook hun vriendin in de steek moesten laten om in Indië te gaan vechten. Wat hen te wachten stond, wisten ze niet. Over wat ze ginds meemaakten, konden ze na terugkomst nauwelijks praten. Hylke Speerstra is het gelukt, de mannen aan het praten te krijgen, hij heeft hun verhalen op een integere manier opgetekend, waardoor je een goed beeld krijgt van wat deze mannen hebben moeten meemaken. De mannen zijn nu ver in de tachtig, de verhalen vaak schrijnend. Het ene verhaal lokt het andere verhaal uit. Oude wonden worden tijdens het vertellen alsnog geopend. (...) Een boeiend boek, vooral voor de mensen die geïnteresseerd zijn in de politionele acties in voormalig Nederlands Indië. Ik vond het een heel interessant boek om te lezen. Het boek is ook nog eens geschreven met veel inlevingsvermogen en in een mooie, prettig leesbare schrijfstijl.'

wdsprik 70+ jaar | Hoogezand 15 maart 2015

(...) Het boek leest als een speer. Je moest doorlezen. In no time was het boek uit. Wat een verhalen en wat een gevolgen voor het latere leven dat van soldaten en vooral voor de familie. Nu begrijp ik dat er door de soldaten weinig over gesproken is. Ook de overheid heeft een gevoelige rol gespeeld in de Indië geschiedenis. Het is geweldig hoe Speerstra de verhalen uit de mensen heeft gekregen. Bedankt voor het proefexemplaar wat ik van u mocht ontvangen.'

<http://www.hylkespeerstra.nl/nl/2677/boekpresentatie>

'Het gaat in Speerstra's boek om meer dan de oorlogssituatie in Indië tussen 1946-1950. Eindelijk laat een generatie zich horen, die na de crisis- en oorlogsjaren ook nog eens een jaar of twee drie moest proberen een guerrilla-oorlog te overleven. Meer dan 5.000 jongens kwamen niet terug. Het gros van hen die het overleefden, heeft eigenlijk nooit echt aansluiting gevonden bij de generatie waartoe het behoorde. De afgezwaaiden stond bij thuiskomst blijkbaar maar een ding te doen: meteen aan het werk. En er met niemand over praten.

Speerstra sprak oude en stokoude mannen, hoog en laag. Hun zwijgen is voorgoed doorbroken. Zo ontvouwt zich het verbijsterende verhaal van de weduwe van de 'vernieldde soldaat; van de boer in Nieuw-Zeeland die rechtstreeks vanuit Batavia naar Down-Under emigreerde; van de 'jongen', die weigerde een tegenstander te fusilleren en daarvoor zwaar zou worden gestraft; van de marinier die 'vermist' raakte en toch weer boven water kwam; de ondergeschikte die vanaf het eerste uur weigerde het uniform aan te trekken (ook met alle gevolgen van dien), en van de gewone soldaat die zijn verlovingsring naar de lommerd in Palembang bracht, van de opbrengst op bier trakteerde en dan steeds weer hetzelfde lied zong: Waltzing Mathilda. Zo luisterde de schrijver naar de hartslag van een verloren generatie, die uiteindelijk met verhalen zou komen waar de mond je van openvalt. Bladzijde na bladzijde. (...)'